

Eksamenssæt A til kapitel 1: Weimarrepublikkens krise og sammenbrud

Materiale:

Bilag 1: Fotografi af Adolf Hitler ved SS-mands dødsleje, 1931 (1,0 normalside)

Bilag 2: Emil Julius Gumbel om mordet på Matthias Erzberger, 1922 (0,6 normalside)

Bilag 3: Wilfrid Bade om volden mod nazisterne, 1933 (0,7 normalside)

Bilag 4: Farvelagt tegning, 1933 (1,0 normalside)

Normalsider i alt: 3,3

Bilag 1: Fotografi af Adolf Hitler ved SS-mands dødsleje, 1931 (1 normalside)

Introduktion: Dette fotografi blev taget af Heinrich Hoffmann (1885-1957) i 1931. Det indgik senere i samlealbummet Deutschland erwacht, der udkom i slutningen af 1933. Den ledsagende billedtekst har som overskrift (i dansk oversættelse): "Faldet for Tysklands genopstandelse". Billedteksten oplyser desuden, at den døde i hospitalssengen er en SS-mand, der er blevet "myrdet af kommunisterne".

Deutschland erwacht, Zigarett-Bilderdienst, 1933, s. 49.

Bilag 2: Emil Julius Gumbel om mordet på Matthias Erzberger, 1922 (0,6 normalside)

Introduktion: I august 1921 blev den tidligere finansminister Matthias Erzberger myrdet, da han var på ferie i Schwarzwald i Bayern. Matematikeren Emil Julius Gumbel (1891-1966) offentliggjorde året efter en undersøgelse af de mange politiske mord, der var sket i løbet af de forgangne fire år, heriblandt mordet på Erzberger.

5 Den 26. august 1921 blev han [Erzberger] under en spadseretur ved kurstedet Griesbach i Schwarzwald overfaldet og skudt af to unge mænd. Hans ledsager, rigsdagsmedlem Dietz, blev såret. Da han lå på jorden, affyrede morderne flere skud (i alt 12) for at være sikre på, at han var død. Derefter flygtede de. [...]

10 Undersøgelser viste, at morderne var Heinrich *Schulz* og Heinrich *Tillessen*, der boede i München. Begge er tidligere officerer, der efterfølgende kom i tjeneste i marinebrigaden Ehrhard (ifølge "Berliner Tageblatt", 21. september 1921). [...]. De er medlemmer af henholdsvis Deutschvölkischer Schutz- und Trutzbund, Arbeitsgemeinschaft Oberland, der tidligere tjente som frikorps i Øvre Schlesien, og en tysknational, hemmelig organisation, Organisation C (ifølge indberetning fra præsidenten i Baden, dr. Trunk, 22. september 1921.)

15 Organisationens mål var: Udbredelse af den nationalistiske verdensanskuelse, bekæmpelse af internationalismen og jødedommen samt foreningen af beslutsomme mænd. "Forrædere falder for dommen." Medlemmerne havde forpligtet sig på betingelsesløs lydighed. Schulz og Tillesen var i besiddelse af falske pas, der bar navnene Trost og Schwind. De flygtede til Ungarn.

E.J. Gumbel: *Vier Jahre politischer Mord*, Verlag der Neuen Gesellschaft, 1922, s. 70. Oversat af Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard.

Bilag 3: Wilfrid Bade om volden mod nazisterne, 1933 (0,7 normalside)

Introduktion: Samlealbummet Deutschland erwacht rummede ud over muligheden for at købe og indsætte Heinrich Hoffmanns fotografier også en udførlig fremstilling af nazistpartiets historie. Fremstillingen var skrevet af Wilfrid Bade (1906-1945), der blev medlem af NSDAP i 1930. Under overskriften "Terror og forfølgelse" skildrede Bade, hvordan nazisterne opfattede modstandernes brug af vold i kampen om magten.

5 Hvad er der tilbage, når man vil bekæmpe en bevægelse, som de bedste i landet med glæde bekender sig til? Som de er villige til at ofre alt for, som de tror på, hvis tankegang dagligt erobrer nye hjerter?

Efter alle forsøg på at tie ihjel, at skabe foragt, at lyve, at forfølge og forbyde og chikanere er der kun ét tilbage - terroren, det lumske overfald, mordet - den rå, fysiske ødelæggelsesvold mod bevægelsen ved at fjerne dens tilhængere.

10 Og kommunisterne kender denne måde at kæmpe på, de ved, hvordan man på forræderisk vis skaffer et menneske af vejen, hvordan man myrder ham, om natten, i mennesketomme gader, på ensomme skovveje, om dagen i bagholdsangreb med lynhurtigt affyrede skud.

Partiets tabstab stiger, 100 døde, 200 døde, 300 døde, det får ingen ende.

15 Antallet af sårede stiger i rasende fart. Der går ikke en dag, hvor der ikke kommer indberetninger til hjælpekontoret. Under valgkampene kommer der ti, tyve, halvtreds indberetninger hver dag. Alle får hjælp, så vidt det kan lade sig gøre. Hver partifælle giver et månedligt bidrag, og med disse midler kan hjælpeaktionen holdes kørende. [...]

Over 40.000 er blevet såret, da frihedstimen slår.

Deutschland erwacht, Zigaretten-Bilderdienst, 1933, s. 48. Oversat af Jeppe Bæk Meier og Rasmus Thestrup Østergaard.

Bilag 4: Farvelagt tegning, 1933 (1 normalside)

Introduktion: Denne tegning af en ukendt kunstner var en af flere nummererede tegninger, der var placeret som helsidede indstik i Deutschland erwacht. Den ledsagende billedtekst lyder i dansk oversættelse: "Terroren fra venstrefløjten må man imødegå med endnu hårdere midler".

Deutschland erwacht, Zigarettens-Bilderdienst, 1933, helsidet indstik mellem side 56 og 57.